

Fremme af frilandsgrise, Flora og Fauna – biodiversitet i forbindelse med frilandsgrise

Temadag – udendørs griseproduktion, 3 marts 2026

v.

Jørgen Axelsen

Institut for Eeoscience, Aarhus Univeristet

4F

Fremme af
Frilandsgrise,
Flora og Fauna

AARHUS UNIVERSITET

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

ICROFS
Organic RDD

gudp

RISBJERGlandbrug

Hvad i et system med søer og smågrise på friland fremmer biodiversiteten, og hvad gør ikke?

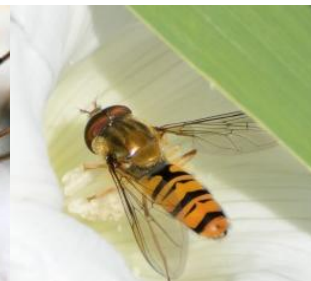

Baseret på undersøgelser af biodiversiteten i systemer med søer og smågrise på friland hos:

- 1) Kirsten Rasmussen – ret nyplantede hegn, og marker uden hegn**
- 2) Bertel Hestbjerg – veletablerede poppelhegn blandet med eg, sitka, mirabel, mm.**

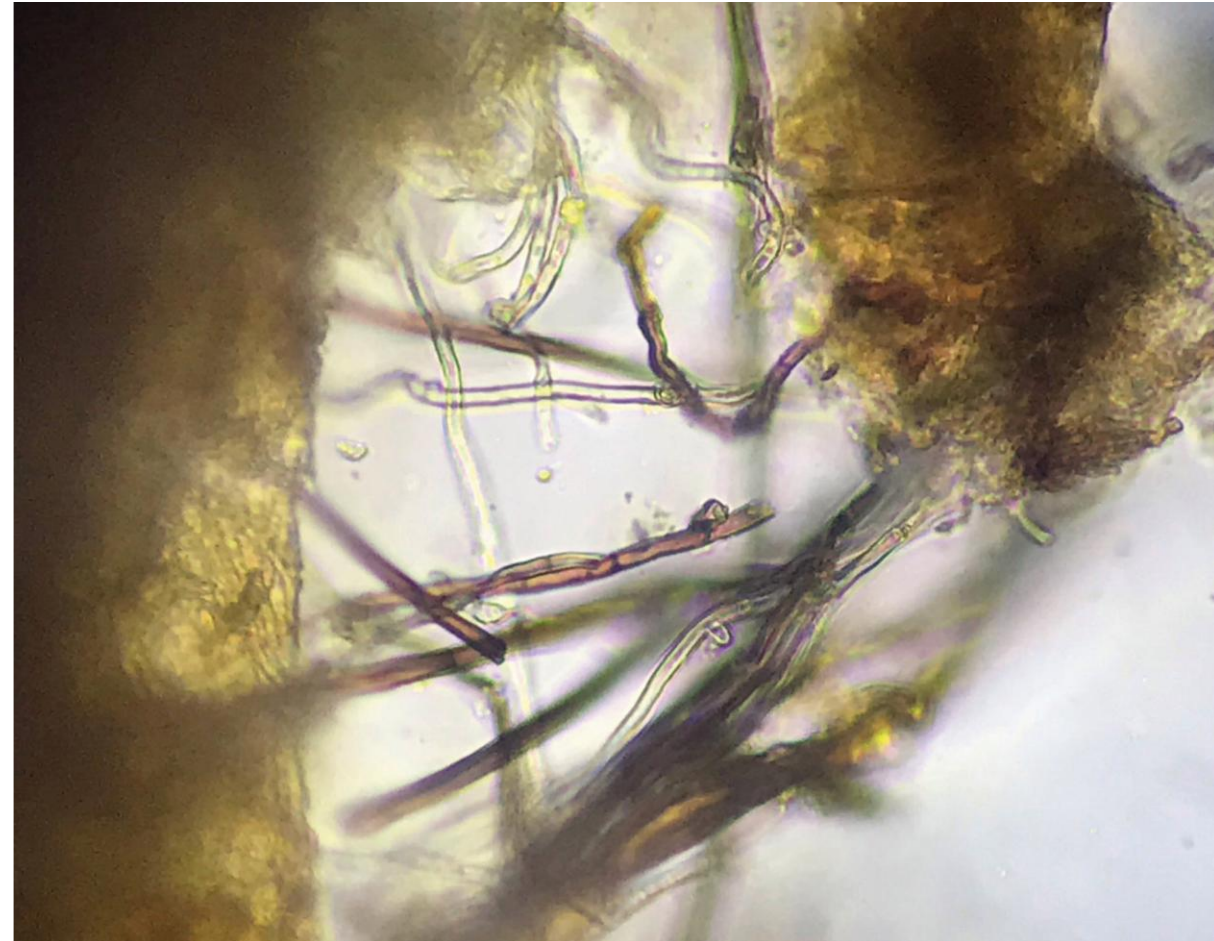
Hvad er biodiversitet ?

- ***Ved biologisk mangfoldighed (biodiversitet) forstås mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i. Biologisk mangfoldighed omfatter såvel variationen inden for og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer***

Mikrobiel diversitet

- eDNA-analyser af jordprøver:
  - Svampe: grise, træer, diversitet af træer, vårbyg, græsdekke
  - Bakterier: træer,
-
- Grønt illustrerer positive effekter
  - Rødt illustrer negative effekter
  - Størrelsen illustrere effektens størrelse

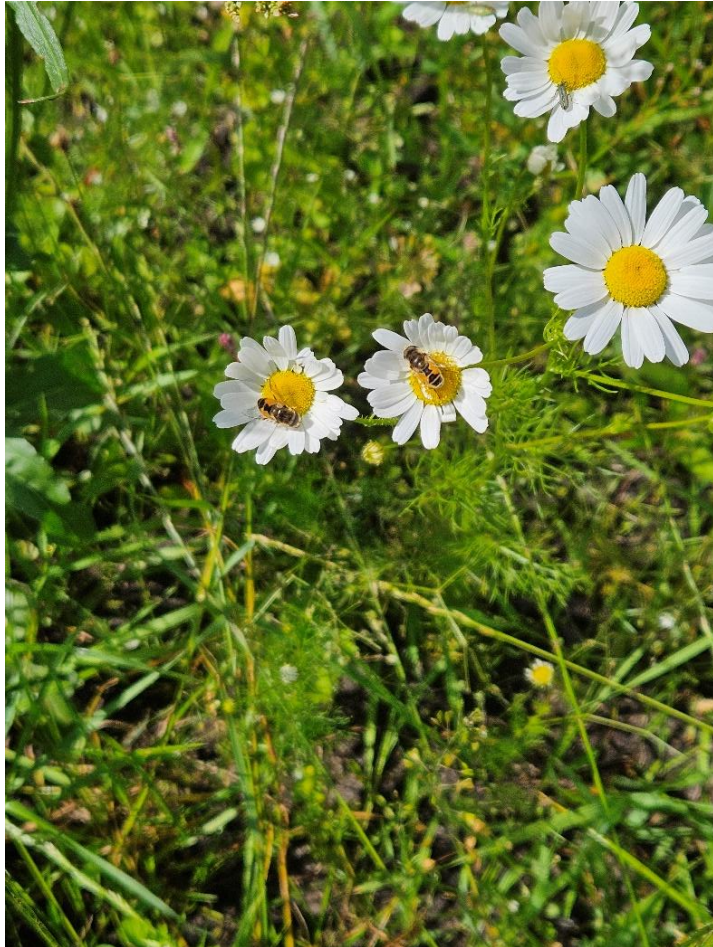

Regnorme

- Håndsorterede 30 cm × 30 cm × 30 cm prøver:
- Tætheden af regnorme:
grise, træer, vårbyg, græsdække
  - Regnormenætter
  - Varigheden af uforstyrret kløvergræsset

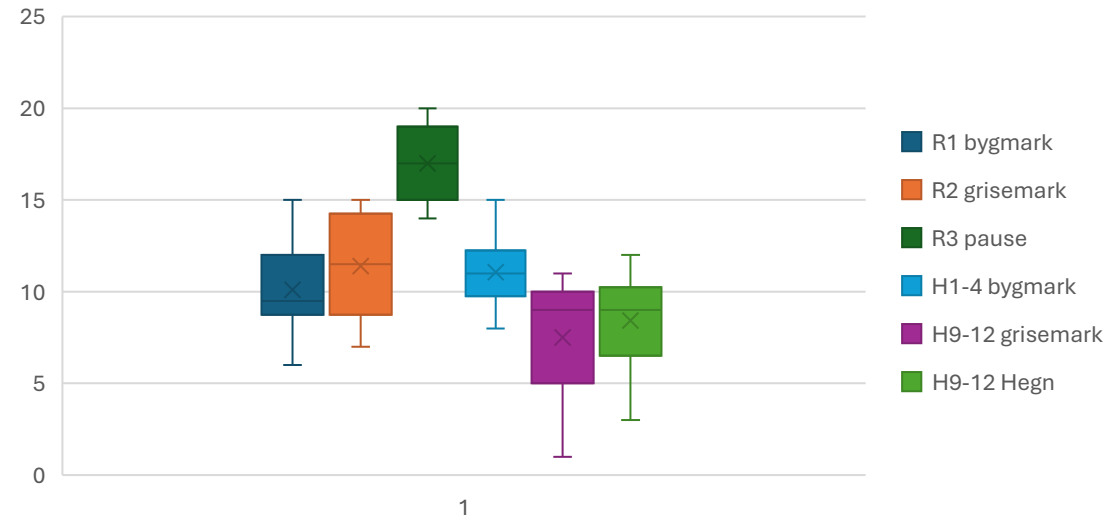

Vilde planter

Almindelig dyndflue på lugtløs kamille

Sammenligning artsantal Risbjerg og Hestbjerg

Antallet af arter fundet i rotationen hen over marken hos Risbjerg (de tre første søjler) på Sydfyn og hos Hestbjerg (de sidste tre søjler) i Vestjylland.

Blåstjerne - en af de lidt sjældnere planter vi fandt i pausemarken

Fugle

35 fuglearter ved 4 tællinger over et år:

- 22 (63%) af arterne tilknyttet træer og buske –
  - **Havde ikke været der uden træer**
  - Varieret trævalg →
    - flere fugle, og flere arter (større diversitet)
- Få arter havde nok ikke været der uden grisene (Ravn, sølvmåge, allike, råge)

Grisenes rolle for fuglene?

- I marts flest fugle, hvor der ikke var grise
  - trækkende og omstrejfende flokke af sjagger, vindrossel, bogfinke, og stillids, der bl.a. søger føde på græs
- Ingen betydning for fuglefaunaen i maj/juni
  - ynglefugle, bl.a. sangfugle (træer var afgørende)
- **I september flest fugle, hvor der var grise**
  - andre arter end i marts

Insekter og edderkopper (banket ned fra grenene)

- Fauna af insekter mm. kun tilknyttet træer
  - Mindst 33 identificerede arter
- Flere barklus i høje træer, flere edderkopper i lave træer
- Ville naturligvis ikke have været der uden træerne
- Grisene havde en negativ rolle springhaler (en art) i træerne

Insekter og edderkopper (Ketcherfangster i foldene)

- Klart flere fluer og mere varieret fluefauna, hvor der er grise.
  - Ingen stuefluer i fangsterne !!!
  - Repræsentanter for 24 fluefamilier og 5 edderkoppefamilier

Springflue sp. - mindre gødningsfluer

Almindelig møgflue

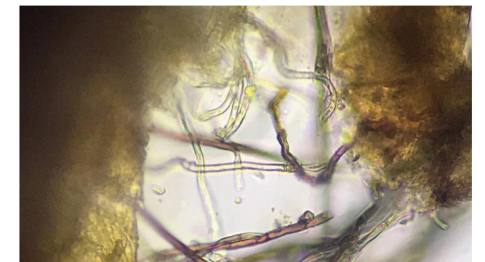
Blomsterflue – nogle arter
lever i dødt organisk materiale

Vandflue – meget små - nogle arters
lever i dyregødning

Til at ”skrive bag øret”:

- Tilstedeværelsen af grisene fremmer fluefaunaen
- Regnorme og vilde planter fremmes af varigheden af uforstyrret kløvergræs uden grise i rotationen
- **Fugle, svampeflora, og en lang række trætilknyttede insekter fremmes af træer i systemet**

Hvilke træer er bedst - liste over de 30 træarter, der har flest insekter tilknyttet

Latinsk navn	Dansk navn	Antal arter
Salix caprea	Søljepil	252
Prunus spinosa	Slåen	203
Corylus avellana	Hassel	195
Quercus robur	Stilk-eg	182
Malus sylvestris	Skovabild	165
Populus tremula	Bævreasp	162
Alnus glutinosa	Rødel	159
Betula pendula	Vortebirk	154
Crataegus monogyna	Engriflet hvidtjørn	150
Pinus sylvestris	Skovfyr	140
Fagus sylvatica	Bøg	139
Salix cinerea	Gråpil	119
Quercus petraea	Vintereg	114
Betula pubescens	Dun-birk	107
Carpinus betulus	Avnbøg	100
Picea abies	Rødgran	96
Sorbus aucuparia	Almindelig røn	92
Acer pseudoplatanus	Ahorn	80
Fraxinus excelsior	Ask	76
Salix repens	Krybende pil	70
Hedera helix	Vedbend	68
Salix aurita	Øret pil	67
Prunus avium	Fuglekirsebær	65
Acer campestre	Navr	61
Larix decidua	Europæisk lærk	61
Castanea sativa	Ægte kastanje	59
Abies alba	Almindelig ædelgran	54
Lonicera periclymenum	Kaprifolie	54
Prunus cerasus	Kirsebær	42

Antallet kan anses for træartens kendte biodiversitetsmæssige potentiale. En træart kan godt have flere tilknyttede arter, end der er her på listen.

Tallene er baseret på den Britiske database BRC (<https://dbif.brc.ac.uk/hosts.aspx>), og er blevet korrigeret for arternes forekomst i Danmark ifølge ”arter.dk”.

Listen vil være tilgængelig her i lokalet